



Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo: 7170/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci): 418/PS/2013

Nález

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 23. 5. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■ (dále též jen „Navrhovatel“), proti instituci, Metropolitní spořitelní družstvo, se sídlem Sokolovská 394/17, 180 00 Praha 8 - Karlín, IČO 25571150, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl Dr, vložka 7890, zastoupené na základě plné moci ze dne 16. 8. 2013 JUDr. Petrem Tomanem, advokátem (dále též jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o provedení platebního příkazu ve výši 1.250.000 Kč, úrok z prodlení a náhradu ušlého zisku, takto:

- I. **Návrh navrhovatele, ■, se v části provedení platebního příkazu ze dne 15. 5. 2013 na částku 1.250.000 Kč z účtu č. ■ vedeného institucí, Metropolitní spořitelní družstvo, se sídlem Sokolovská 394/17, 180 00 Praha 8 - Karlín, IČO 25571150, na účet č. ■ se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- II. **Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, je podle § 369 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, povinna navrhovatel, ■, k jeho rukám nebo na jím určený bankovní účet zaplatit úroky z prodlení za období od 17. 5. 2013 do 13. 6. 2013 ve výši 6.760,27 Kč (slovy šest tisíc sedm set šedesát korun, dvacet sedm haléřů), a to do tří dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**
- III. **Návrh navrhovatele, ■, se v části náhrady škody v podobě ušlého zisku ve výši 3.178 Kč podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- IV. **Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, je podle § 17a zákona o finančním arbitrovi povinna zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy patnáct tisíc korun českých), protože arbitr v nálezu vyhovuje návrhu navrhovatele, ■. Sankci je instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, povinna uhradit ve lhůtě do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. 19-3520001/0710, var. symbol 4182013, konst. symbol 558.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení se Navrhovatel před finančním arbitrem domáhal proti Instituci provedení platebního příkazu ve výši 1.250.000 Kč. V průběhu řízení Navrhovatel rozšířil svůj návrh a domáhá se úroku z prodlení a náhrady škody – ušlého zisku ve výši 3.178 Kč.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel uzavřel dne 2. 5. 2013 s Institucí Smlouvu o spořicímu účtu č. ■ (dále jen „Smlouva o účtu“), na základě které mu zřídila běžný účet č. ■ (dále jen „Účet“). Smlouva o účtu označuje za svoji nedílnou součást Všeobecné obchodní podmínky účinné od 2. 1. 2012 (dále jen „Všeobecné podmínky“), Obchodní podmínky Spořicího účtu účinné od 1. 11. 2010 (dále jen „Podmínky Spořicího účtu“), Podmínky platebního styku a využití sběrného účtu účinné od 2. 1. 2012 (dále jen „Platební podmínky“), a Ceník poplatků platný a účinný od 1. 2. 2012 (dále jen „Ceník poplatků“). Téhož dne uzavřel Navrhovatel s Institucí Smlouvu o jednorázovém termínovaném vkladu na 24 měsíců č. ■ (dále jen „Smlouva o jednorázovém termínovaném vkladu“). Tato smlouva označuje za svou nedílnou součást Všeobecné podmínky, Obchodní podmínky jednorázového termínovaného vkladu a termínovaného vkladu s obnovou účinné od 1. 11. 2010 (dále je „Podmínky Termínovaných vkladů“), a Ceník poplatků. Téhož dne uzavřeli Navrhovatel s Institucí Smlouvu o elektronickém výpisu. Tato smlouva označuje za svou nedílnou součást Všeobecné podmínky, Podmínky Elektronického výpisu platné a účinné od 2. 1. 2012 a Ceník poplatků.

Smlouva o účtu je smlouvou o běžném účtu podle § 708 an. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), a současně rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť Instituce se zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvě předem neurčené. To vyplývá z článku II „Platební služby“ Platebních podmínek, kde se Instituce zavázala provádět platební službu Jednorázový převod, což je podle Platebních podmínek služba umožňující jednorázový bezhotovostní převod peněžních prostředků z příslušného běžného nebo vkladového účtu zřízeného a vedeného na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu mezi klientem a Institucí (dále jen „Účet u Instituce“).

Kromě Jednorázového převodu se Instituce v čl. VI. Platebních podmínek zavázala umožnit Navrhovateli připsání peněžních prostředků na Účet u Instituce a bezhotovostní výplatu peněžních prostředků v českých korunách z Účtu u Instituce prostřednictvím účtu č. ■, vedeného u společnosti ■, jehož je Instituce podle čl. II. „Vymezení některých pojmů“ Všeobecných podmínek majitelem (dále jen „Sběrný účet“).

Převod peněžních prostředků je platební službou ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c), příp. d) zákona o platebním styku. Navrhovatel v tomto případě vystupuje ve vztahu k Instituci jako pláče (tj. ten, z jehož účtu mají být peněžní prostředky odepsány), Instituce vystupuje ve vztahu k Navrhovateli jako poskytovatel platebních služeb pláče.

Účet je platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 15. 5. 2013 v 10 hod. podal na pobočce Instituce platební příkaz na převod peněžních prostředků ve výši 1.250.000 Kč z Účtu na svůj účet č. ■ (dále jen „Cílový účet“) vedený u společnosti ■ (dále jen „Platební příkaz“). Navrhovatel tvrdí, že Instituce peněžní prostředky odepsala z Účtu, avšak na Cílový účet připsány ke dni podání návrhu nebyly.

Navrhovatel se v návrhu domáhal provedení Platebního příkazu. V průběhu řízení Navrhovatel doložil, že Instituce Platební příkaz provedla. Navrhovatel se dále domáhá úroku z prodlení a ušlého zisku ve výši úroku, který by k převáděným peněžním prostředkům přirostl na Cílovém účtu, kdyby Instituce Platební příkaz řádně a včas provedla.

Konkrétně Navrhovatel škodu jako ušlý zisk vyčíslil za období od 17. 5. 2013 do 13. 6. 2013 na částku 3.739 Kč před zdaněním a 3.178 Kč po zdanění. Navrhovatel požádal o zaslání náhrady škody na Cílový účet.

3. Tvrzení Instituce

Instituce namítá, že jí dne 7. 5. 2013 Česká národní banka svým Předběžným opatřením ČNB uložila, aby se ode dne 7. 5. 2013 zdržela jakéhokoliv jednání spočívajícího v přijímání vkladů od svých členů, jakéhokoliv jednání spočívajícího v poskytování úvěrů svým členům a jakéhokoliv jednání spočívajícího v pořizování (nákupu) aktiv s přiřazenou rizikovou vahou větší než 0 %.

Instituce současně tvrdí a dokládá, že Vrchní státní zastupitelství v Praze Instituci zajistilo peněžní prostředky na jejích účtech u bank, a to:

1. na Sběrném účtu nejprve ve výši zůstatku 83.651.260 Kč (*dne 3. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*) a posléze ve výši aktuálního zůstatku 645.545.802 Kč (*dne 15. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
2. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 619.478 Kč (*dne 3. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
3. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 39.496,69 Kč (*dne 3. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
4. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 405.916.444 Kč (*dne 3. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
5. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 400.441.549 Kč (*dne 9. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
6. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 60.054.064 Kč (*dne 13. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);

7. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši zůstatku 130.001.502 Kč (*dne 13. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*);
8. na účtu č. ■ vedeném u společnosti ■, ve výši aktuálního zůstatku 1.000.000.000 Kč (*dne 16. 5. 2013 – pozn. finančního arbitra*).

Instituce tvrdí, že podala proti Usnesení VSZ o zajištění majetku celkem pět stížností a současně podala žádost o omezení zajištění ve smyslu umožnit Instituci provést platby dle seznamu, který obsahoval plnou identifikaci jednotlivých nerealizovaných plateb po datu 15. 5. 2013.

Instituce v důsledku Předběžného opatření ČNB přestala přijímat vklady prováděné prostřednictvím Sběrného účtu a vklady došlé na Sběrný účet vracela až do zajištění Sběrného účtu zpět plátcům.

Instituce vysvětluje, že pokud jde o převody klientů Instituce z účtů vedených Institucí na účty vedené jinými bankami, tyto Instituce prováděla prostřednictvím Sběrného účtu. Po jeho zajištění zřídila za účelem realizace klientských plateb běžný účet u společnosti ■, a současně u této banky vypověděla dva termínované vklady v celkové výši 1 miliarda Kč. K realizaci plateb z účtu u této banky však nedošlo v důsledku zajištění prostředků na účtu na základě Usnesení VSZ o zajištění majetku ke dni 16. 5. 2013.

Instituce se brání, že všechny její účty u bank jsou předmětem zajištění a Instituce z tohoto důvodu nemohla realizovat žádné příkazy k úhradě členů družstva od 15. 5. 2013. Instituce nerealizované platby účtuje na svém průběžném vnitřním účtu. V důsledku zajištění peněžních prostředků Instituce odchozí platby odepsala z účtů svých členů, ale nepřipsala je ve prospěch účtů u jiných bank. To byl také případ platby Navrhovatele podle Platebního příkazu.

Instituce tvrdí, že Platební příkaz provedla dne 13. 6. 2013.

Instituce musela za účelem realizace plateb odprodat část portfolia cenných papírů.

Instituce současně namítá, že jsou u ní ve vztahu k náhradě škody způsobené Navrhovatelí dány okolnosti vylučující odpovědnost podle ustanovení § 374 odst. 1 obchodního zákoníku. Zajištění peněžních prostředků na svých účtech u bank považuje za překážku, která nastala nezávisle na její vůli a bránila jí ve splnění její povinnosti, když nešlo rozumně předpokládat, že by tuto překážku nebo její následky odvrátila nebo překonala, přičemž v době vzniku závazku nemohla tuto překážku předvídat. Instituce proto v důsledku zajištění peněžních prostředků na svých účtech neměla na těchto účtech žádné disponibilní prostředky k provedení platebních příkazů a mohla je tak provést až poté, co disponibilní prostředky získala. Instituce zajištění peněžních prostředků považuje za nedůvodné a nezákonné a žádala Vrchní státní zastupitelství o omezení rozsahu zajištění, žádosti však nebylo vyhověno.

4. Dokazování a hodnocení důkazů

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů bere za prokázané, že Navrhovatel zadal Instituci dne 15. 5. 2013 Platební příkaz, podle kterého měla Instituce z Účtu převést peněžní prostředky ve výši 1.250.000 Kč na Cílový účet (dále též „Sporná platební transakce“). To vyplývá z Platebního příkazu a ze Smlouvy o termínovaném vkladu FIX.

Tvrzení, že Platební příkaz provedla dne 13. 6. 2013, Instituce finančnímu arbitrovi nedoložila. Navrhovatel předložil finančnímu arbitrovi otisk obrazovky přímého bankovníctví u společnosti ■, zobrazující transakce na Cílovém účtu ze dne 14. 6. 2013, ze kterého vyplývá, že k tomuto dni byly na tomto účtu evidovány peněžní prostředky ve výši 1.250.000 Kč a že na tento účet byly převedeny ze Sběrného účtu. Navrhovatel požaduje úroky z prodlení a ušlý zisk za období od 17. 5. 2013 do 13. 6. 2013. Finanční arbitr tak bere za prokázané, že Instituce provedla Platební příkaz dne 13. 6. 2013.

Finanční arbitr se v otázce nároku Navrhovatele vzneseného v řízení před finančním arbitrem zabýval právními otázkami,

- (i) zda a v jakém rozsahu Instituce Spornou platební transakci provedla řádně a včas ve smyslu § 108 odst. 1 a § 109 odst. 1 zákona o platebním styku;
- (ii) zda a v jakém rozsahu Instituce splnila své povinnosti vyplývající z odpovědnosti za nesprávně provedenou platební transakci ve smyslu § 117 odst. 4 zákona o platebním styku;
- (iii) zda Navrhovatel oznámil nesprávně provedenou platební transakci Instituci bez zbytečného odkladu po té, co se o ní dozvěděl, ve smyslu § 121 zákona o platebním styku;
- (iv) zda a v jakém rozsahu se Instituce v tomto případě může zprostit odpovědnosti vyplývající z nesprávného provedení platební transakce ve smyslu § 123 zákona o platebním styku;
- (v) zda Navrhovateli náleží úroky z prodlení podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku;
- (vi) zda a v jakém rozsahu Instituce odpovídá za škodu způsobenou Navrhovateli nesprávným provedením Sporné platební transakce ve smyslu § 373 obchodního zákoníku ve spojení s § 120 odst. 2 zákona o platebním styku.

Ad (i)

Podle § 108 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]oskytovatel (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) *provede platební transakci ve lhůtách dohodnutých s uživatelem* (tedy Navrhovatelem – pozn. finančního arbitra) *v souladu s ustanoveními tohoto oddílu, nestanoví-li jiný právní předpis možnost lhůtu prodloužit.*“

Pro transakce v české měně, které jsou prováděny výlučně na území České republiky a nezahrnují směnu měn, ustanovení § 109 odst. 1 zákona o platebním styku stanoví, že „[p]oskytovatel *plátce* (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) *zajistí, aby peněžní prostředky byly připsány na účet poskytovatele příjemce* (tedy společnosti ■ – pozn. finančního arbitra) *nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu.*“

Navrhovatel a Instituce se v čl. VI. Platebních podmínek dohodli: „[k]lient *může požádat Spořitelní družstvo* (tedy Instituci – pozn. finančního arbitra) *... o bezhotovostní výplatu peněžních prostředků v českých korunách z Účtu prostřednictvím Sběrného účtu. ... Žádost o bezhotovostní výplatu peněžních prostředků z Účtu prostřednictvím Sběrného účtu podá Klient* (tedy Navrhovatel – pozn. finančního arbitra) *tak, že v Listinném platebním příkazu pro Jednorázový převod vyplní jako účet příjemce Jedinečný identifikátor účtu vedeného u jiného poskytovatele než je Spořitelní družstvo. Spořitelní družstvo přijímá žádosti o bezhotovostní*

výplatu peněžních prostředků v českých korunách z Účtu prostřednictvím Sběrného účtu pouze na Pobočkách ve stanovené Otevírací době v rámci pracovního dne. ... Spořitelni družstvo vyhoví žádosti o využití Sběrného účtu přiměřeně ustanovením Zákona o platebním styku, pokud tyto Platební podmínky nestanoví jinak.“

Podle názoru finančního arbitra nelze než toto ujednání vykládat tak, že Instituce je povinna takové platební transakce provádět nejpozději ve lhůtě stanovené zákonem o platebním styku, jelikož lhůta do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu je maximální možnou lhůtou, kterou lze mezi poskytovatelem a uživatelem platebních služeb sjednat.

Podle § 104 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[o]kamžikem přijetí platebního příkazu je okamžik, kdy poskytovatel plátce obdrží platební příkaz přímo od plátce nebo z podnětu příjemce.“ Podle § 104 odst. 4 zákona o platebním styku platí, že „[p]latební příkazy, které poskytovatel obdržel po uplynutí okamžiku blízko konce provozní doby, na němž se s uživatelem dohodl, se považují za přijaté na začátku následující provozní doby.“

Instituce a Navrhovatel se v čl. III Platebních podmínek dohodli, že *„[p]ředá-li Klient pracovníkovi Spořitelního družstva Listinný platební příkaz po 14:00 v Otevírací době příslušné Pobočky, považuje se Listinný platební příkaz za přijatý na začátku bezprostředně následujícího pracovního dne Spořitelního družstva.“*

Navrhovatel tvrdí, ale nedokládá, že Platební příkaz Instituci předal dne 15. 5. 2013 v 10 hod. Protože Instituce toto tvrzení Navrhovatele v tomto řízení nepopřela, finanční arbitr považuje Platební příkaz za přijatý dne 15. 5. 2013.

Instituce proto byla povinna připsat peněžní prostředky na účet poskytovatele příjemce nejpozději do konce dne 16. 5. 2013, neboť tento den byl pracovním dnem (čtvrtek). Finanční arbitr konstatuje, že povinnost podle § 109 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi Instituce podle shodných tvrzení stran sporu a důkazů předložených finančnímu arbitrovi nesplnila.

Ad (ii)

Podle § 117 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]oskytovatel plátce odpovídá plátci za nesprávně provedenou platební transakci, ledaže plátci a tam, kde to připadá v úvahu, také poskytovateli příjemce doloží, že částka nesprávně provedené platební transakce byla řádně a včas připsána na účet poskytovatele příjemce.“

Podle § 117 odst. 4 zákona o platebním styku platí, že „[j]estliže poskytovatel plátce odpovídá plátci za nesprávně provedenou platební transakci a plátce mu neoznámí, že netrvá na provedení platební transakce, poskytovatel plátce neprodleně zajistí připsání částky nesprávně provedené platební transakce na účet poskytovatele příjemce a a) uvede platební účet plátce do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo, nebo b) vrátí nesprávně zaplacenou úplatu a ušlé úroky plátci, jestliže postup podle písmene a) nepřipadá v úvahu.“

Nesprávně provedenou transakcí se rozumí transakce, která nebyla provedena řádně (např. byla provedena v nesprávné částce) nebo nebyla provedena včas. Spornou platební transakcí je tedy na místě považovat za nesprávně provedenou platební transakci. Finanční arbitr nezjistil, že by

Navrhovatel Instituci oznámil, že netrvá na provedení platební transakce, naopak, jak vyplývá z e-mailu Navrhovatele adresovaného Instituci ze dne 19. 5. 2013, žádal Instituci o provedení Sporné platební transakce a trval na něm i ke dni podání návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem.

Instituce tak byla po 16. 5. 2013 povinna neprodleně zajistit připsání částky Sporné platební transakce na účet poskytovatele příjemce a uvést Účet do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo, když z důkazních prostředků shromážděných finančním arbitrem nevyplývá, že by tento postup nepřipadal v úvahu.

V tomto případě Instituce dne 15. 5. 2013 odepsala z Účtu peněžní prostředky odpovídající částce Sporné platební transakce a přestala je tak v tomto rozsahu účtovat, jak vyplývá z přehledu transakcí na Účtu v období od 20. 4. 2013 do 20. 5. 2013. Tím v podstatě uvedla Účet do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo.

Svoji povinnost zajistit připsání částky nesprávně provedené Sporné platební transakce na účet poskytovatele příjemce splnila Instituce až dne 13. 6. 2013. Dobu provedení platební transakce přesahující 27 dní nelze s přihlédnutím ke lhůtám stanoveným zákonem o platebním styku k provedení platební transakce považovat za neprodleně.

Ad (iii)

Podle § 121 zákona o platebním styku platí, že „[p]ráva uživatele a odpovídající povinnosti poskytovatele stanovené v § 110, 111, 113, 114, § 115 odst. 1 a § 117 zaniknou, jestliže uživatel neoznámí neautorizovanou nebo nesprávně provedenou platební transakci poskytovateli bez zbytečného odkladu po té, co se o ní dozvěděl, nejpozději však do 13 měsíců ode dne odepsání peněžních prostředků z platebního účtu.“

Navrhovatel Instituci oznámil nesprávné provedení Sporné platební transakce dne 19. 5. 2013, jak vyplývá z e-mailu Navrhovatele adresovaného Instituci ze dne 19. 5. 2013. Oznámení nesprávně provedené platební transakce třetí den poté, kdy nejpozději měly být peněžní prostředky připsány na účet poskytovatele příjemce, považuje finanční arbitr za oznámení učiněné bez zbytečného odkladu.

Ad (iv)

Podle § 123 zákona o platebním styku platí, že „[j]estliže splnění povinnosti stanovené v tomto dílu (tedy mj. v § 117 odst. 4 – pozn. finančního arbitra) a v oddílu 2 dílu 5 (tedy mj. v § 109 odst. 1 – pozn. finančního arbitra) zabránila okolnost, která je neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a jejíž následky nemohla povinná strana odvrátit, neodpovídá povinná strana za nesplnění této povinnosti.“

Pokud se týká povahy okolnosti vylučující odpovědnost, musí taková okolnost splňovat všechny výše uvedené podmínky současně, musí tedy být zároveň neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a její následky nemohla povinná strana odvrátit.

Finanční arbitr dospěl k závěru, že zajištění peněžních prostředků poskytovatele platebních služeb v rámci trestního řízení je z povahy věci okolností neobvyklou. V tomto případě šlo

o okolnost nezávislou na vůli povinné strany, neboť Instituce nebyla iniciátorem tohoto zajištění, naopak se zajištění bránila prostřednictvím žádosti o omezení zajištění peněžních prostředků.

Usnesení VSZ o zajištění majetku, kterými byly peněžní prostředky Instituce zajištěny, byla vydána podle § 79a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), který stanoví: „*Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že peněžní prostředky na účtu u banky jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění peněžních prostředků na účtu a případně též peněžních prostředků dodatečně došlých na účet, vztahuje-li se důvod zajištění i na ně, včetně jejich příslušenství. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu státního zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší.*“

Podle § 21 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vykonává Česká národní banka dohled nad činností družstevních záložen a dodržováním povinností stanovených jim tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem. Podle § 28 téhož zákona zjistí-li Česká národní banka nedostatky spočívající mj. v provedení nebo rozhodnutí o provedení obchodu, převodu finančních prostředků nebo jiné transakce družstevní záložnou způsobem, který samostatně nebo společně s jiným obchodem, převodem nebo jinou transakcí poškozuje nebo může poškodit zájmy jejích vkladatelů a členů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu družstevní záložny, může Česká národní banka mj. vyžadovat, aby družstevní záložna ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, tím, že omezí některé povolené činnosti, ukončí nepovolené činnosti nebo nebude provádět některé obchody, převody finančních prostředků nebo jiné transakce.

Podle § 18 odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, jsou povinné osoby (např. banky) povinny oznamovat podezřelé obchody Ministerstvu financí, které podle § 32 odst. 1, pokud zjistí skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření. Podezřelým obchodem se pro účely téhož zákona rozumí obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat.

Upravují-li tedy právní předpisy hmotně-právně i procesně-právně situaci, kdy jsou orgány činné v trestním řízení, Česká národní banka, Ministerstvo financí a další osoby povinny jednat ve smyslu výše uvedených ustanovení, pak nejde, nastane-li tato situace, o okolnost nepředvídatelnou, a tedy okolnost vylučující odpovědnost.

Instituce si podle názoru finančního arbitra musela být vědoma, že nastanou-li skutečnosti nasvědčující tomu, že peněžní prostředky na jejich účtech u bank jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti, orgány činné v trestním řízení mohou přistoupit k zajištění těchto peněžních prostředků.

Za takové skutečnosti Vrchní státní zastupitelství v Praze označuje poskytnutí úvěrů ze strany Instituce ve výši stovek milionů korun na nákup a prodej nemovitostí a developerských projektů tzv. ready-made společnostem (tedy tzv. předzaloženým společnostem – společností, která jsou zapsána v obchodním rejstříku, mají název, sídlo, jednatele, identifikační číslo a plně splacený základní kapitál, avšak nevyvíjí žádnou obchodní činnost, jsou založeny pouze za účelem prodeje konečnému zákazníkovi), jejichž jednatelem byly osoby bez místa trvalého pobytu, s kriminální minulostí, na něž je vedeno exekuční řízení. Z Usnesení VSZ o zajištění majetku dále vyplývá, že hodnota nemovitostí, na nichž bylo k zajištění úvěrů zřízeno zástavní právo, neodpovídá hodnotě poskytnutých úvěrů a peněžní prostředky takto poskytnuté byly dále několikrát převáděny a nakonec byly připsány na účty vedené pro společnost sídlící v zahraničí.

Rozhodnutí o tom, zda jsou naplněny podmínky § 79a trestního řádu, svěřuje zákon předsedovi senátu a v přípravném řízení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu se souhlasem státního zástupce. Podle § 57 odst. 3 správního řádu je rozhodnutím příslušného orgánu o předběžné otázce, které je pravomocné, popřípadě předběžně vykonatelné, správní orgán vázán. Finanční arbitr je tak vázán rozhodnutím jiného orgánu veřejné moci, správního orgánu nebo soudu, včetně rozhodnutí o zajištění peněžních prostředků na účtu u banky vydaného podle § 79a trestního řádu.

K prokázání tvrzení, že následky zajištění peněžních prostředků Instituce na účtech u bank, tedy nemožnost provádět platební transakce, byly neodvratitelné, předložila Instituce finančnímu arbitrovi hromadný příkaz k úhradě ze dne 16. 5. 2013 z účtu č. ■■■, tedy účtu vedeného u společnosti ■■■, dále jednu stranu výpisu ze Sběrného účtu za měsíc květen 2013, zobrazující transakce od 15. 5. 2013 do 16. 5. 2013, jednu stranu výpisu ze Sběrného účtu za měsíc červen 2013, zobrazující transakce od 12. 6. 2013 do 13. 6. 2013, jednu stranu výpisu z účtu č. ■■■ za měsíc červen 2013, zobrazující transakce od 5. 6. 2013 do 30. 6. 2013, jednu stranu výpisu z účtu č. ■■■ za měsíc květen 2013, zobrazující transakce od 14. 5. 2013 do 20. 5. 2013, jednu stranu výpisu z účtu č. ■■■ za měsíc červen 2013, zobrazující transakce od 13. 6. 2013 do 14. 6. 2013, výpis z účtu č. ■■■ za měsíc květen a červen 2013, výpis z účtu č. ■■■ za měsíc červen 2013, informaci o výpisu z účtu č. ■■■ ze dne 31. 5. 2013 a ze dne 28. 6. 2013, přehled obrátů na účtu č. ■■■ za období od 10. 5. 2013 do 8. 8. 2013, výpis z účtu č. ■■■ za měsíc květen a červen 2013, výpis z účtu č. ■■■ za měsíc květen a červen 2013, výpis z účtu č. ■■■ ze dne 14. 5. 2013 a ze dne 28. 6. 2013 a výpis z účtu č. ■■■ ze dne 31. 5. 2013 za období od 14. 5. 2013 do 31. 5. 2013.

Finanční arbitr konstatuje, že Instituce předložila pouze doklady k výši svých peněžních prostředků na účtech u bank (přičemž část z takto předložených dokladů tvořily doklady nekompletní).

Podle Usnesení VSZ o zajištění majetku bylo na účtech Instituce zajištěno celkem 2.726.269.595,69 Kč. Z rozhodnutí ČNB nevyplývá, že by Instituce nemohla nakládat s ostatním majetkem. Podle účetní závěrky publikované v obchodním rejstříku tvořila aktiva Instituce k 31. 12. 2012 celkem 10.311.273.000 Kč. Podle měsíční rozvahy Instituce k 30. 6. 2013 publikované na webové stránce Instituce tvořila aktiva Instituce k 30. 6. 2013 celkem 14.301.329.000 Kč. Pokud tedy z aktiv Instituce, která v době neprovedení Sporné platební transakce musela tvořit částku mezi 10.311.273.000 Kč a 14.301.329.000 Kč, bylo 2.726.269.595,69 Kč zajištěno na účtech u bank, potom Instituce mohla provedení Sporné platební transakce zajistit s pomocí svého ostatního majetku, když současně platí, že Instituce je

povinna svou platební schopnost trvale udržovat a pro případ její krize mít sestavený pohotovostní plán.

Podle § 11 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech družstevní záložna udržuje trvale svou platební schopnost a je povinna dodržovat stanovená pravidla likvidity a bezpečného provozu. Tato pravidla stanoví Česká národní banka vyhláškou. Podle § 26 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry musí mít povinná osoba (tedy mj. družstevní záložna) strategii řízení rizik, která stanoví mj. zásady řízení rizika likvidity, metody pro řízení rizika likvidity, včetně stresového testování a zásady pro sestavení a úpravy pohotovostního plánu pro případ krize likvidity.

Instituce finančnímu arbitrovi nedoložila žádné doklady o tom, že získání peněžních prostředků z jiných zdrojů nemohla uskutečnit dříve než ke dni skutečného provedení Sporné platební transakce. Finanční arbitr proto musí konstatovat, že Instituce neprokázala, že následky okolnosti, která jí zabránila ve splnění povinností vyplývajících z § 109 odst. 1 a § 117 odst. 4 zákona o platebním styku, nemohla odvrátit.

Finanční arbitr uzavírá, že v projednávaném případě okolnosti uvedené v § 123 zákona o platebním styku dány nebyly a Instituce se tak nemůže zprostit odpovědnosti za nesprávně provedenou platební transakci Navrhovatele.

Ad (v)

Podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku platí, že *„[j]e-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvena sazba úroků z prodlení, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak určené předpisy práva občanského. Věřitel má vedle úroků z prodlení nárok na úhradu minimální výše nákladů spojených s uplatněním své pohledávky v rozsahu a za podmínek stanovených nařízením vlády.“*

Peněžitým závazkem Instituce vůči Navrhovateli vyplývajícím ze Smlouvy o účtu je mj. vyplácet z Účtu peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce.

Povahou peněžních prostředků na běžném účtu se ve svém rozsudku ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 35 Odo 801/2002, zabýval Nejvyšší soud ČR, který konstatuje: *„Peněžní prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu nebo na základě smlouvy o vkladovém účtu z tohoto pohledu nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu. ... Oprávnění majitele účtu, spočívající v tom, aby na základě jeho příkazu byly vyplaceny peněžní prostředky z účtu u peněžního ústavu, totiž představuje, jak výše uvedeno, pouze pohledávku z účtu u peněžního ústavu. Jinak řečeno, nejde o „věc“, nýbrž o „nárok majitele účtu na výplatu peněžních prostředků z tohoto účtu“ (pohledávku z účtu) při splnění sjednaných podmínek.“*

V tomto případě byly na Účtu peněžní prostředky ve výši 1.250.000 Kč a Navrhovatel tak měl v této výši pohledávku z účtu u Instituce. Převodem těchto peněžních prostředků podle Platebního příkazu tak Instituce kromě závazku vyplývajících ze smluvního vztahu Navrhovatele a Instituce jako uživatele a poskytovatele platebních služeb (tedy připsat peněžní prostředky na účet poskytovatele příjemce) plnila také svůj závazek ze smluvního vztahu Navrhovatele a Instituce jako věřitele a dlužníka, přičemž předmětem tohoto závazku byla výplata peněžních prostředků Navrhovateli.

Z toho důvodu bylo provedení Sporné platební transakce zároveň plněním peněžitého závazku Instituce vůči Navrhovateli a opožděným provedením Sporné platební transakce se Instituce dostala do prodlení.

Smlouva o účtu neobsahuje ujednání smluvních stran o sazbě úroků z prodlení ani úrocích z prodlení. Instituce je tak povinna platit úroky z prodlení určené nařízením vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 1 tohoto nařízení ve znění účinném do 30. 6. 2013 platí, že *„[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro poslední den kalendářního pololetí, které předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o sedm procentních bodů.“*

Pro tento případ, protože prodlení Instituce trvalo v období od 17. 5. 2013 do 13. 6. 2013, bude pro výpočet úroku z prodlení rozhodná výše repo sazby stanovená Českou národní bankou ke dni 31. 12. 2012, tedy 0,05 %. Navrhovateli tak náleží úrok ve výši 7,05 % ročně z částky 1.250.000 Kč za dobu 28 dní, celkem tedy 6.760,27 Kč.

Ad (vi)

Podle § 120 odst. 2 zákona o platebním styku současně platí, že *„[o]dpovědností poskytovatele podle tohoto dílu (tedy mj. podle § 117 odst. 4 upravujícího odpovědnost za nesprávně provedenou platební transakci – pozn. finančního arbitra) není dotčena jeho odpovědnost za škodu ani za bezdůvodné obohacení.“*

Podle § 373 obchodníku zákoníku platí, že *„[k]do poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.“*

Podle § 379 obchodníku zákoníku platí, že *„[n]estano-li tento zákon jinak, nahrazuje se skutečná škoda a ušlý zisk. ...“*

Podle § 369 odst. 2 obchodního zákoníku platí, že *„[v]ěřitel má nárok na náhradu škody způsobené prodlením se splněním peněžitého závazku, jen pokud tato škoda není kryta úroky z prodlení.“*

Předpoklady vzniku nároku na náhradu škody jsou tedy porušení povinnosti ze závazkového vztahu, škoda, příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody a absence okolností vylučujících odpovědnost. Škoda je majtková újma, kterou lze objektivně vyčíslit v penězích, přičemž se může jednat buď o reálné zmenšení existujícího majetku (skutečná škoda), nebo o nezvětšení majetku, ačkoliv bylo možné je očekávat (ušlý zisk).

V tomto případě Instituce porušila povinnost ze závazkového vztahu s Navrhovatelem řádně a včas provést v souladu se zákonem o platebním styku pro Navrhovatele platební transakci.

Navrhovatel finančnímu arbitrovi předložil Smlouvu o termínovaném vkladu FIX, která v čl. 6 stanoví: *„Ze zůstatku peněžních prostředků na Účtu TVF Banka platí Majiteli účtu úroky, jejichž výše je stanovena v poli 36 (Úroková sazba) této Smlouvy. Po celou sjednanou dobu trvání úločky platí fixní úroková sazba. V den případné automatické obnovy TVF se pro další období TVF uplatní sazba dle aktuálního Přehledu úrokových sazeb Banky.“* Pole nazvané „Úroková

sazba (% p. a.)“ potom uvádí údaj 3,90. Jako sjednaný den počátku vkladu tato smlouva uvádí 15. 5. 2013, finanční arbitr proto uzavírá, že k automatické obnově termínovaného vkladu FIX do doby provedení Sporné platební transakce nedošlo, když jako dobu trvání úločky tato smlouva uvádí „Y2 – Dvou ročně“.

Smlouva o termínovaném vkladu FIX označuje ve svém čl. 1. Za svou nedílnou součást Všeobecné obchodní podmínky Banky (tedy společnosti ■) pro drobné spotřebitele a podnikatele a Obchodní podmínky produktu „Termínovaný vklad FIX“. Navrhovatel se se společností ■ v části IV. „Ostatní ustanovení“, čl. 4 Obchodních podmínek společnosti ■ produktu „Termínovaný vklad FIX“ ze dne 1. 11. 2009 dohodl: „*Úroky připisuje Banka ke dni ukončení TVF (den ukončení doby trvání úločky), v případě TVF s obnovou se úroky připisují ke dni obnovy.*“ Totéž stanoví část IV. „Ostatní ustanovení“, čl. 5 Produktových obchodních podmínek společnosti ■ pro „Termínovaný vklad FIX“ účinné od 1. 6. 2013.

Navrhovateli tak má být úrok na Cílovém účtu připsán teprve ke dni ukončení doby trvání úločky. Finanční arbitr proto dospěl k závěru, že škoda ve formě ušlého zisku Navrhovateli ke dni vydání nálezů nevznikla a náhradu škody proto Navrhovateli nelze přiznat.

Obdobný závěr je uveden v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 803/2003: „*Vznik škody na straně poškozeného je jedním ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu podle hmotného práva a na žalobci leží důkazní břemeno o tom, že škoda vznikla. Aby byl splněn uvedený zákonný předpoklad, musí škoda existovat nejpozději v době, kdy soud o uplatněném nároku rozhoduje. I pro rozhodování soudu o nároku na náhradu škody platí totiž ustanovení § 154 o. s. ř., které stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení. To znamená, že rozhodující je skutkový stav věci, jaký je v době, kdy soud vyhlašuje své rozhodnutí, a nikoliv stav, který s větší či menší pravděpodobností v nejbližší době nastane. Neexistuje-li škoda v době rozhodování soudu o uplatněném nároku na její náhradu, byl nárok uplatněn předčasně, což má za následek zamítnutí žaloby, tzv. „pro tentokrát“, aniž by bylo třeba zabývat se splněním dalších předpokladů odpovědnosti za škodu.*“

Finanční arbitr nemůže Navrhovateli přiznat úrok, který by mu ke dni vydání nálezů nebyl připsán v případě, že by k nesprávnému provedení Sporné platební transakce nedošlo. Finanční arbitr totiž v tomto případě nemůže konstatovat, že Navrhovatelem vyčíslená škoda ve formě ušlého zisku mu vznikla nebo mu v budoucnu s jistotou vznikne. Vznik škody je přitom nezbytným předpokladem vzniku nároku na náhradu škody. Navrhovatel a společnost ■, se totiž v čl. 123. Všeobecných obchodních podmínek společnosti ■ pro drobné spotřebitele a podnikatele ze dne 1. 11. 2009 dohodli: „*Smlouva o termínovaném vkladu se uzavírá na dobu určitou nebo neurčitou. Předčasný výběr prostředku je možný, v tomto případě Úroky za nedodrženou dobu vkladu se připisují ve výši aktuální úrokové sazby pro běžný účet v měně vkladu.*“ Pokud tedy nebude dodržena dohodnutá doba vkladu, pak by Navrhovateli nebyl úrok v požadované výši připsán ani v případě, že by Instituce provedla Spornou platební transakci řádně a včas, nýbrž by mu byl připsán pouze úrok ve výši aktuální úrokové sazby pro běžný účet v měně vkladu. V době vydání nálezů tak není zřejmé, s jakou úrokovou sazbou Navrhovateli vznikne právo na připsání úroku na Cílovém účtu, tedy v jaké výši mu vznikne škoda ve formě ušlého zisku.

Ze Smlouvy o termínovaném vkladu FIX však vyplývá, že výše ušlého zisku by činila nejvýše 3,9 % z částky 1.250.000 za období od 17. 5. 2013 do 13. 6. 2013. Výše úroku z prodlení by tedy převyšovala výši náhrady škody jako ušlého zisku. Finanční arbitr by tak nemohl s ohledem na

§ 369 odst. 2 obchodního zákoníku náhradu škody Navrhovateli přiznat ani v případě, že by ke dni vydání nálezu Navrhovateli škoda již vznikla, neboť škoda je v tomto případě kryta úroky z prodlení.

Navrhovatel se ve svém návrhu domáhal provedení Sporné platební transakce a tento požadavek nevzal zpět ani poté, co Instituce Spornou platební transakci provedla. Vzhledem k tomu, že Instituce tento nárok Navrhovatele již splnila, stal se v této části předmět sporu bezpředmětným a finanční arbitr návrh podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

Protože finanční arbitr současně částečně vyhovuje Navrhovateli, je na místě, aby Instituci uložil podle § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. V tomto případě finanční arbitr ukládá sankci v minimální výši stanovené tímto ustanovením, tedy v částce 15.000 Kč, neboť 10 % z částky 6.760,27 Kč, kterou je Instituce podle nálezu povinna Navrhovateli vyplatit, minimální hranici nepřesahuje.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 6. 9. 2013

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr